

Den Haag

Jan van Zanen
Burgemeester

Retouradres: Postbus 12600, 2500 DJ Den Haag

Aan de voorzitter van de vaste commissie voor Justitie en Veiligheid

Contactpersoon

Dienst

Bestuursdienst

Afdeling

Directie Veiligheid

Telefoonnummer

14070

E-mailadres

Datum

1-9-2021

Onderwerp

Gespreksnotitie rondetafelgesprek over veiligheid van moskeeën

Geachte voorzitter,

Hartelijk dank voor de uitnodiging om deel te nemen aan het rondetafelgesprek over veiligheid van moskeeën van de vaste commissie voor Justitie en Veiligheid. Als burgervader van Den Haag zet ik mij in voor en sta ik in contact met inwoners van zeer diverse levens- en geloofsovertuigingen. De veiligheid van de vele religieuze- en levensbeschouwelijke instellingen in mijn stad gaat mij dan ook aan het hart. Ik ga daarom graag met u en de andere deelnemers in gesprek over dit belangrijke onderwerp. Hierbij zend ik u, zoals verzocht, mijn ervaringen op dit thema toe voorafgaand aan de bijeenkomst.

Inleiding

Den Haag is een diverse stad, waarin mensen van verschillende afkomst en met uiteenlopende levens- en geloofsovertuigingen hun thuis hebben. In Den Haag zijn er als gevolg van deze diversiteit verschillende typen gebedshuizen aanwezig, waaronder bijna vijftig moskeeën. Deze spelen een belangrijke rol, zowel binnen de privésfeer van duizenden inwoners van Den Haag, als op maatschappelijk vlak. De afgelopen jaren zijn er, onder andere als gevolg van aanslagen in het buitenland, binnen Nederland en in Den Haag zorgen over de veiligheid van gebedshuizen, waaronder moskeeën, en hun bezoekers. Zo stelt de NCTV in het Dreigingsbeeld Terrorisme Nederland (DTN) 54 dat een terroristische aanslag door rechts-extremisten in Nederland voorstelbaar is en geeft de AIVD in haar jaarverslag 2020 aan dat zij een dergelijke aanslag mogelijk achten. Dit betekent dat er mogelijk veiligheidsrisico's bestaan voor onder andere moskeeën en synagogen, daar zij in het buitenland al meer dan eens doelwit zijn geweest van rechts-extremistische aanslagen. Bovendien zijn er in het buitenland vanuit jihadistische motieven ook aanslagen gepleegd op onder andere kerken en synagogen.

Als burgemeester van Den Haag sta ik pal voor de vrijheid van godsdienst in mijn stad. Het gebruik van geweld tegen of het bedreigen of intimideren van organisaties of personen van welke levens- of geloofsovertuiging dan ook is onacceptabel. Zowel in woord als in daad. In deze notitie zal ik kort de huidige stand van zaken rondom de veiligheid van moskeeën schetsen en verschillende interventies toelichten die de gemeente Den Haag heeft ondernomen om de veiligheid van levensbeschouwelijke instellingen in de stad te waarborgen. Daarnaast deel ik enkele lessen met u die wij als gemeente Den Haag geleerd hebben van onze inzet voor veilige gebedshuizen.

Veiligheid van moskeeën in Den Haag

De afgelopen jaren hebben er verscheidene incidenten plaatsgevonden rondom moskeeën in Den Haag die een sterk anti-islam signatuur hadden. Hoewel soms provocerend en zelfs diep kwetsend van aard, vormden deze incidenten geen directe fysieke bedreiging voor de moskee, haar bestuur of haar bezoekers. Wel versterken dergelijke acties de perceptie binnen een deel van de moslimgemeenschap in Nederland en in Den Haag dat er een anti-islam klimaat heerst. Sinds 2019 zijn er in totaal twee aangiftes gedaan door moskeeën, één van belediging, welke niet tot vervolging heeft geleid, en één van bedreiging. De aangifte van bedreiging betreft een dreigbrief uit 2021. Het onderzoek hiernaar loopt nog en over het motief achter deze bedreiging is (nog) geen duidelijkheid.

De Haagse Driehoek zet zich al langere tijd in voor de veiligheid van religieuze- en levensbeschouwelijke organisaties in de stad. Zo besloot de Driehoek in 2016 om, op basis van geuite zorgen van moskeebesturen over de veiligheid van hun gebedshuizen naar aanleiding van een reeks incidenten in binnen- en buitenland, een traject te starten gericht op de waarborging van de veiligheid van religieuze instellingen in de stad. Dit resulteerde in 2017 in de oplevering van het handboek 'veiligheid religieuze instellingen'. Het doel van dit handboek is om instellingen bewust te maken en te helpen bij het signaleren en herkennen van afwijkend gedrag en onveilige situaties en om technieken te beschrijven hoe hiermee om te gaan.

In totaal zijn tussen oktober 2016 en november 2017 veertig moskeeën geschouwd door veiligheidsexperts om het veiligheidsniveau van moskeeën te verhogen. Ook zijn er bijeenkomsten met veiligheidsexperts georganiseerd voor besturen, is hang- en sluitwerk vervangen en is bij verschillende locaties inbraakvertragend folie geplaatst. Ook kregen bestuurders en vrijwilligers van de deelnemende moskeeorganisaties BHV-trainingen aangeboden, gericht op hoe te handelen in het geval van calamiteiten. Haagse moskeebesturen waren zeer tevreden met deze initiatieven. Tegelijkertijd werd ook duidelijk dat er dilemma's bestaan bij het beveiligen van dergelijke organisaties. Zo kunnen sommige veiligheidsmaatregelen ervoor zorgen dat gebedshuizen een minder open en verwelkomend karakter uitstralen. Bij één Haagse moskee is in het verleden om die reden bijvoorbeeld het aanbod om een bewakingspost van de politie te plaatsen afgewezen.

Hoewel oorspronkelijk gericht op moskeeën, is in 2019 in samenwerking met de gemeente Rotterdam en de NCTV een vernieuwde versie van het handboek uitgebracht. Deze vernieuwde versie is gericht op religieuze instellingen in het algemeen. Deze is onder andere door de NCTV verder verspreid binnen Nederland en is beschikbaar via de onderstaande link:

https://denhaag.raadsinformatie.nl/document/7489887/1/RIS302243_bijlage_Handboek_veiligheid_religieuze_instellingen#:~:text=Het%20doel%20van%20dit%20handboek,aan%20het%20gevoel%20van%20veiligheid

Geleerde lessen

De afgelopen jaren hebben wij verschillende lessen geleerd op dit thema. Zo is het nauwe contact dat is onderhouden met de organisaties in kwestie van groot belang geweest voor het ontplooiën van initiatieven gericht op het verhogen van de veiligheid van religieuze- en levensbeschouwelijke instellingen. Ook is het belangrijk via dit contact duidelijkheid te scheppen over hetgeen men van elkaar kan verwachten en wie welke verantwoordelijkheden heeft. Tevens is gebleken dat de veiligheid van religieuze- en levensbeschouwelijke organisaties een kwestie van maatwerk is. Een maatregel die bij de ene organisatie op goedkeuring kan rekenen, kan door een andere namelijk als onwenselijk worden beschouwd.

Uit een recente vragenronde over het gebruik van en de ervaringen met het handboek 'veiligheid religieuze instellingen' kwam tevens de behoefte naar voren vanuit verschillende religieuze organisaties om opnieuw een BHV-training te organiseren onder vrijwilligers en bestuursleden. Om aan deze behoefte tegemoet te komen worden er op dit moment dergelijke trainingen ingepland. Aan deze trainingen zullen zo'n honderd bestuursleden en vrijwilligers deelnemen. Uit de vragenronde werd echter ook duidelijk dat nog niet alle huidige besturen van religieuze- en levensbeschouwelijke organisaties in Den Haag bekend zijn met het handboek of deze (nog) niet in gebruik hebben genomen.

Dit onderschrijft het beeld dat de samenwerking met deze organisaties op het gebied van veiligheid er een is van de lange termijn, waarbij wij met elkaar in gesprek moeten blijven over de risico's, de mogelijkheden en de bestaande middelen binnen dit thema. Het eenmalig onder de aandacht brengen van veiligheidskwesties is daarom onvoldoende, onder andere vanwege de wisseling van personen die zitting nemen in de besturen van religieuze- en levensbeschouwelijke organisaties of hiervoor vrijwilligerswerk verrichten.

Tot slot

De Haagse Driehoek blijft scherp op ontwikkelingen met betrekking tot de veiligheid van religieuze- en levensbeschouwelijke organisaties in de stad. Daarnaast zet zij zich onverminderd in voor de preventie en bestrijding van radicalisering en extremisme in Den Haag om zodoende het risico te verminderen dat personen of organisaties van welke levens- of geloofsovertuiging dan ook slachtoffer worden van bedreiging, intimidatie of geweld. In dit kader wil ik afsluiten door het belang te benadrukken van de overgang van tijdelijke aanvullende financiering voor de lokale aanpakken op radicalisering en extremisme naar een structurele ondersteuningsvorm vanuit het Rijk. Gemeenten investeren op dit moment al in hun verschillende aanpakken, maar een structurele aanvullende financiering vanuit het Rijk zorgt ervoor dat gemeenten en hun partners ook op de langere termijn in staat zullen zijn om de noodzakelijke tijd, middelen en menskracht te investeren om dreigingen van extremistische aard te voorkomen en te bestrijden.

Met vriendelijke groet,

Jan van Zanen